

POSTANOWIENIE

Dnia 28 sierpnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z wniosku M. D.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.
o rentę z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 28 sierpnia 2014 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 27 sierpnia 2013 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. przyznaje adwokatowi K. K. - Kancelaria Adwokacka w (...) -
od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) kwotę 120 zł (sto
dwadzieścia) powiększoną o stawkę należnego podatku od
towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej,
udzielonej z urzędu, na rzecz wnioskodawczyni w postępowaniu
kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 sierpnia 2013 r., III AUa (...), Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację wnioskodawczyni M. D. od wyroku Sądu Okręgowego, Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w W. o rentę z tytułu niezdolności do pracy, ustalając na podstawie zebranego materiału dowodowego, w tym dowodu z opinii biegłych lekarzy kardiologa, chirurga i psychiatry, że

wnioskodawczyni nie jest niezdolna do pracy, a więc nie spełniła przesłanek określonych w art. 57 i 59 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.), warunkujących prawo do dochodzonego świadczenia.

Powyższy wyrok zaskarżył w całości skargą kasacyjną pełnomocnik wnioskodawczyni, zarzucając nieważność postępowania – art. 378 § 1, 379 pkt 5 k.p.c. i art. 386 § 2 k.p.c. poprzez niewzięcie pod uwagę z urzędu przez Sąd drugiej instancji nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji, wobec pozbawienia wnioskodawczyni możliwości obrony swych praw przed sądem na skutek odmowy ustanowienia pełnomocnika z urzędu, mimo zawilego charakteru sprawy oraz stwierdzonego złego stanu zdrowia psychicznego, naruszenie art. 381 k.p.c. poprzez niezasadne pominięcie przez Sąd drugiej instancji dowodu z opinii kolejnego biegłego psychiatry i kolejnego biegłego kardiologa na okoliczność aktualnego stanu zdrowia wnioskodawczyni, pomimo zgłoszonego w tym zakresie przez pełnomocnika wniosku dowodowego, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania, w tym kosztach pomocy prawnej udzielonej z urzędu nieopłaconej w całości ani w części.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na nieważność postępowania (art. 378 § 1, 379 pkt 5 k.p.c. i art. 386 § 2 k.p.c.), oraz na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wstępnie trzeba przypomnieć, że ograniczenia dopuszczalności wnoszenia skargi kasacyjnej wynikają z konstytucyjnej roli Sądu Najwyższego w systemie organów wymiaru sprawiedliwości. Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 499), rolą tego Sądu w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości pozostaje zapewnienie w ramach nadzoru zgodności z prawem oraz jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i wojskowych przez rozpoznawanie kasacji oraz innych środków odwoławczych, podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne i rozstrzyganie innych spraw określonych w ustawach. Skarga kasacyjna nie jest więc (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego

rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia, gdy się weźmie nadto pod uwagę, że Konstytucja w art. 177 ust. 1 gwarantuje jedynie dwuinstancyjne postępowanie. Ewentualna możliwość dalszego postępowania, w tym postępowania przed Sądem Najwyższym, stanowi uprawnienie dodatkowe, które może zostać obwarowane szczególnymi przesłankami, w tym określonymi w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli:

1. w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne,
2. istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów,
3. zachodzi nieważność postępowania lub
4. skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Na wstępie należy rozważyć podniesiony w skardze kasacyjnej zarzut nieważności postępowania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że pozbawienie strony możliwości obrony swoich praw jako podstawa nieważności postępowania określona w art. 379 pkt 5 k.p.c. to sytuacje, w których z powodu wadliwości procesowych, będących skutkiem naruszenia konkretnych przepisów Kodeksu postępowania cywilnego strona nie mogła brać udziału i nie brała udziału w postępowaniu lub w jego istotnej części (por. wyrok SN z dnia 6 marca 1998 r. (III CKN 34/98, Prok. i Pr. 1999 nr 5, poz. 41). W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest także stanowisko, że odmowa ustanowienia pełnomocnika z urzędu nie jest pozbawieniem możliwości obrony i nie powoduje nieważności postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c., jak również nie narusza art. 6 Konwencji z dnia 4 listopada 1950 r. o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności - Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 - (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 1999 r., II UKN 418/98, OSNAPiUS z 2000 r. nr 9, poz. 359, z dnia 25 listopada 2004 r., III UK 167/04, niepublikowane oraz postanowienie Sądu

Najwyższego z dnia 25 listopada 2004 r., III UK 167/04, niepublikowane). Również naruszenie art. 5 k.p.c. przez niepouczenie osoby głęboko chorej psychicznie o konieczności ustanowienia pełnomocnika w procesie nie powoduje nieważności postępowania (por. wyrok Sadu Najwyższego z dnia 7 lipca 2005 r., II UK 271/04, OSNP z 2006 r. nr 5-6, poz. 95). Nie budzi również wątpliwości w orzecznictwie, że nie uzasadnia zarzutu nieważności postępowania wynikającej z art. 379 pkt 5 k.p.c. okoliczność, że strona z powodu niewiedzy nie zgłosiła dowodów w celu wykazania zasadności swego żądania (por. wyrok z dnia 18 lutego 2003 r., II UK 120/02, niepublikowany), a także nieprzeprowadzenie przez sąd pracy dowodu z urzędu (por. postanowienie z dnia 20 maja 2003 r., I PK 95/03, niepublikowane). Należy nadto zauważyć, że skarżącej ustanowiono na jej wniosek pełnomocnika procesowego z urzędu w postępowaniu apelacyjnym (postanowieniem Sądu Okręgowego z dnia 16 kwietnia 2012 r.), jak również pełnomocnika z urzędu w postępowaniu kasacyjnym, który przygotował w jej imieniu skargę kasacyjną. Wskazać należy również, że zarzut nieważności postępowania z przyczyny, o której mowa w art. 379 pkt 5 k.p.c., jest całkowicie chybiony, jeżeli z akt rozpoznawanej sprawy jednoznacznie wynika, że strona skarżąca uczestniczyła w postępowaniu i nie była pozbawiona możliwości korzystania z przysługujących jej praw (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2004 r., III SK 29/04, niepublikowany), nawet w sytuacji, gdyby wcześniej doszło do naruszenia przez sąd przepisów procesowych (por. wyrok z dnia 10 marca 1998 r., I CKN 524/97, Prok. i Pr. z 1999 r. nr 5, poz. 43). W obliczu powyższego brak zatem podstawa do uznania, że wnioskodawczyni w toku postępowania sądowego była pozbawiona możliwości obrony swoich praw.

Jeśli natomiast wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazuje na oczywistą zasadność skargi (tak jak w ocenianej sprawie), to w jego uzasadnieniu powinny się znaleźć odpowiednie wywody potwierdzające tę okoliczność. Skarga jest bowiem oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji

(por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPIUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNAPIUS 2003 nr 18, poz. 437). Innymi słowy przesłanka ta zachodzi wówczas, gdy naruszenie prawa jest od razu widoczne, bez potrzeby głębszej analizy prawniczej, gdy podniesione zarzuty naruszenia wskazanych przepisów są zasadne *prima facie*, bez dokonywania głębszej analizy tekstu tych przepisów i bez doszukiwania się ich znaczenia.

W sprawie natomiast, uzasadnienie skargi kasacyjnej w istocie sprowadza się do kwestionowania sposobu procedowania i wskazania na brak istotnych ustaleń w postępowaniu prowadzonym przez Sąd pierwszej instancji, jak i zarzutu pozorności kontroli wyroku przeprowadzonej przez Sąd w postępowaniu apelacyjnym. W sprzeczności z tymi twierdzeniami stoi fakt przeprowadzenia przez Sąd drugiej instancji, wobec przedstawionych w dniu 25 kwietnia 2013 r. nowych dokumentów z leczenia kardiologicznego i psychiatrycznego, dowodu z opinii uzupełniającej biegłych lekarzy kardiologa i psychiatry, którzy nie stwierdzili u wnioskodawczynie niezdolności do pracy.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c., określając taryfowe wynagrodzenie pełnomocnika wnioskodawczynie zgodnie z § 13 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r. poz. 461).